

Αρ. Αδείας
01-1323

TAX ΜΕΙΟ ΚΟΤΜΟΤΝΑΟΤΡΟΥ

ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΒΑΠΤΙΣΤΗΣ

«Ίδε ό άμνός του Θεού ό αίρων τήν άμαρτίαν του κόσμου»
(Ίωάν. α΄ 29)

● ΜΗΝΙΑΙΟ ΟΡΘΟΔΟΞΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ●
"Όργανο όμωνύμου Συλλόγου
Χριστοκοπίδου 12, 105 54 - Άθήνα
www.ioannisvaptistis.gr

Τηλέφωνα:
2103212713 - 2103212107
e-mail: info@ioannisvaptistis.gr

● ΕΤΟΣ 57ο - ΤΕΥΧΟΣ 597 ●
● ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2014 ●

● «Ίδε ό άμνός του Θεού ό αίρων τήν άμαρτίαν του κόσμου» (Ίωάν. α΄ 29) ●

"Ελαβε δούλου μορφή

Η ταπείνωση του ύψους

Η ταπείνωση του Ίησού είναι άσύγκριτη. Όσο πιά μεγάλο είναι τό ύψος, από τό όποίο σκύβει ή ταπείνωση, τόσο πιά ύψηλή και σπουδαία είναι. Ένας άνθρωπος ταπεινώνεται μπροστά στους ανθρώπους, σέ συνανθρώπους. Ό Χριστός ταπεινώθηκε μπροστά σέ ανθρώπους, όντας όχι άπλώς άνθρωπος, αλλά Θεός.

● Η ταπείνωση είναι ένα κατέβασμα.

Όσο ύψηλότερο είναι τό σημείο, από όπου κατεβαίνει κανείς, τόσο ύψηλότερη είναι καί ή ταπείνωση.

Ό Χριστός κατέβηκε από τό άπροσπέλαστο ύψος του Ούρανού. Η ταπείνωση Τόν κατέβασε. Η ταπείνωση έγινε τό πνευματικό διαστημόπλοιο, πού χρησιμοποίησε ό Δημιουργός καί ήρθε στη γή Του. «Τό μέν Θεόν όντα άνθρωπον γενέσθαι, πολλή ταπείνωση, άφατος, άνεκδιήγητος. Τό δέ άνθρωπον όντα τά τών ανθρώπων ποιείν, ποία ταπείνωση;» (Χρυσόστομος. Ε.Π.Ε. 21,536). Μετά φρασις: Τό νά γίνη μέν άνθρωπος, ένώ είναι Θεός, είναι ταπείνωση μεγάλη, άνεκφραστη, άπερίγραπτη. Τό νά ενεργή όμως άνθρωπος άνθρωπινα, ποία ταπείνωση φανερώνει;

Ταπείνωση δέν σημαίνει άρνησις τής πραγματικότητας. Σημαίνει διακοινωνική πραγματικότητα.

● Ταπείνωση για ένα βασιλιά δέν είναι νά πη, ότι δέν είναι βασιλιάς, άλλ' όντας βασιλιάς νά διακοινή τό λαό καί νά προβαίνη καί στίς πιά εύτελείς άκόμα εργασίες.

● Ταπείνωση για ένα κληρικό δέν είναι ν' άρνηθ ή τήν ιερωσύνη του, άλλ' όντας ιερεύς νά διακοινή τό λαό καί νά θυσιάζεται για τό λαό.

● Ταπείνωση για ένα χριστιανό δέν είναι ν' άρνηθ ή τήν ιδιότητά του, για νά μήν έρεθίζη τούς άθέους συγγενείς του. Ταπείνωση είναι νά υπερασπίζεται

μέ θάρρος τήν πίστι του καί νά δέχεται καί τούς όνειδισμούς καί έξευτελισμούς του κόσμου.

Έτσι ταπεινώσις γιά τό Χριστό δέν σημαίνει, ότι ό Χριστός άρνείται τή Θεότητα Του. Ταπεινώσις σημαίνει, ότι όντας Θεός φόρεσε μορφή δούλου, διακόνησε τό λαό.

- Ό Χριστός είχε ταπεινώσι, χωρίς νά έχη ταπεινοφροσύνη.

- Ό άνθρωπος έχει ταπεινοφροσύνη, δηλαδή, ταπεινό φρόνημα γιά τόν έαυτό του, άφού έχει τή συναίσθησι τής αδυναμίας του, τής άμαρτωλότητάς του, τής άτελείας του.

Ό Χριστός δέν είχε ταπεινό φρόνημα, δηλαδή ποτέ δέν άρνήθηκε τήν τελειότητά Του καί ποτέ δέν δέχθηκε ότι διέπραξε άμαρτία. Μέσα στά Έυαγγέλια ποτέ δέν συναντάμε τόν Ίησού νά κάνη π.χ. κάποιον λάθος, νά ζητάη συγγνώμη γιά κάτι πού έκανε, νά διορθώνη κάτι, πού διέπραξε.

Καί κατά τούτο ή ταπεινώσις του Ίησού Χριστού έχει άπειρη αξία. Δέν είναι άπλώς μία κατάβασις. Είναι μία συγκατάβασις. Θέλησε καί κατέβηκε από τά άπειρα ύψη.

Τό ίδιο είναι, ένας άετός, πού φτερουγίζει στά ύψη, νά προσγειώνεται στή γή, καί τό ίδιο είναι, ένα σκουλήκι νά δέχεται νά πη στα άλλα σκουλήκια, ότι είναι καί αυτό σκουλήκι;

- Στήν περίπτωση του άετού έχουμε ταπεινώσι.

- Στήν περίπτωση του σκουληκιού έχουμε ταπεινοφροσύνη.

Ό Χριστός είναι ό μεγαλοπτερυγος άετός, πού από τά ύψη του Ούρανού κατέβηκε. Ταπεινώθηκε. Ποιός Τόν ταπεινώσε; Η άγάπη Του.

Κένωσις

Η ταπεινώσις έκανε τόν Κύριό μας Ίησού Χριστό ν' αλλάξη μορφή. Όλοι γνωρίζουμε τή μεταμόρφωσι του Κυρίου στό Θαβώρ. Πρόκειται γιά τή Μεταμόρφωσι τής δόξας. Ένώ έξωτερι-

κά είχε τή μορφή του ανθρώπου, άφησε στό Θαβώρ ν' άποκαλυφθή ή λάμψις τής Θεότητάς Του.

Άλλά πρώτη μεταμόρφωσις του Χριστού είναι ή σάρκωσις Του. Πρόκειται γιά τή μεταμόρφωσι τής ταπεινώσεως. Ένώ είχε τή μορφή του Θεού, θέλησε, εϋδόκησε, νά πάρη τή μορφή του ανθρώπου. Μιλάει γι' αυτή τήν έκ ταπεινώσεως μεταμόρφωσι του Θεού Λόγου ό άπόστολος Παϋλος: «Ό Χριστός έν μορφή Θεού ύπάρχων οϋχ άρπαγμόν ήγήσατο τό είναι ίσα Θεώ» (Φιλιπ. β' 6).

- Ό Χριστός είναι «ό ύπάρχων Θεός», ό «Όν».

Πάντοτε ύπάρχει. Είναι ό προαιώνιος Θεός. Η Θεότητα είναι ή φύσις Του, ή οϋσία Του, εκείνο, πού Του άνήκει.

- Αν ή μεταμόρφωσις στό Θαβώρ είναι άποκάλυψις τής θείκης δόξας, ή σάρκωσις είναι κένωσις αυτής τής δόξας.

- Η λέξις «κένωσις», πού τόσο πολύ χρησιμοποιείται από τήν Πατερική Θεολογία, ως όρος εμφανίζεται γιά πρώτη φορά στήν προς Φιλιππησίους Έπιστολή: «Έαυτόν έκένωσε μορφήν δούλου λαβών, έν όμοιωματι ανθρώπων γενόμενος» (β' 7).

- Πήρε τή μορφή του δούλου, ένω ήταν καί είναι ό Κύριος. Αυτό όνομάζεται κένωσις.

Φυσικά «κένωσις» σημαίνει άδειασμα. Ό Χριστός όμως δέν άδειασε από τή Θεότητά Του δέν άρνήθηκε τή Θεότητα Του δέν έγκατέλειψε τή Θεότητα Του. Δέν έπαψε οϋτε στιγμή νά είναι αυτό, πού πάντοτε ήταν, είναι καί θά είναι: ό ΩΝ, ό ύπάρχων Θεός.

- Δέν άδειασε τή Θεότητά Του ό Ίησους Χριστός, άλλ' άδειασε όλη τήν άγάπη Του. Δέν έδωσε μία σταλαγματία, αλλά χάρισε όλη τήν άγάπη Του. Η άγάπη γιά τόν Θεό δέν είναι μία ιδιότητά Του, άλλ' ίδιον τής οϋσίας Του (Α' Ιωάν. δ' 8).

- «Έκένωσε». Πρόκειται γιά άκένωτη κένωσι. Χωρίς ό Χριστός νά

παύση ούτε στιγμή νά είναι τέλειος Θεός, έγινε και τέλειος άνθρωπος. Γέμισε τή γή μέ τή θεανθρώπινη παρουσία Του, χωρίς νά παύση νά είναι γεμάτος και ό Ούρανος από τή θείκή Του ουσία.

● *«Ἐκένωσεν ἑαυτόν»*. Μόνος Του, θέλησε, εὐδόκησε. Κανείς δέν Τόν ανάγασε. Ὁ Θεός δέν αναγκάζεται. Θέλει και μπορεί και ἐνεργεῖ. Μία, ἄς ποῦμε, εἶναι ἡ δύναμις, πού ἐξαναγκάζει τόν Θεό. Καί αὐτή εἶναι ἡ ἀγάπη.

● *«Ἐκένωσεν»*. Ἐδειξε τήν ἄκρα ταπεινώσι, πού ὠλοκληρώθηκε βεβαίως πάνω στό Σταυρό.

Ἐμεῖς, πού δέν εἴμαστε τίποτε μπροστά στόν Χριστό, πού κανένα καλό δέν εἶναι ἐντελῶς δικό μας, πού εἴμαστε γεμάτοι ἀμαρτίες και πάθη, δέν προβαίνουμε σέ ταπεινές πράξεις, διότι φοβούμαστε, μήπως και θιγῆ ἡ τάχα «ἀξιοπρέπειά» μας!

Ὁ Χριστός, ὁ ὢν Θεός, ὁ Βασιλιάς τῶν ἀγγέλων, «ὁ Βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων και ὁ Κύριος τῶν κυριευόντων» (Α' Τιμ. στ' 15), καταδέχεται και γίνεται ἄνθρωπος!

Ἔγινε ἀληθινά ἄνθρωπος

● Ἄν ὁ Χριστός δέν εἶναι ἀληθινός ἄνθρωπος, τότε δέν ταπεινώθηκε καθόλου. Ἀφοῦ Θεός ἦταν και Θεός παρέμεινε. Τότε πού ἔγκειται ἡ ταπεινώσις και ἡ κένωσις Του; Ἄλλ' εὐθύς ἀμέσως ὁ ἀπόστολος Παῦλος, μετά τό «ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος», λέει τό «ἐταπεινώσεν ἑαυτόν» (Φιλιπ. β' 8).

● Ἄν ὁ Ἰησοῦς Χριστός δέν εἶναι ἀληθινός ἄνθρωπος, τότε δέν εἶναι και Σωτήρας και Λυτρωτής τοῦ κόσμου.

Ποιός σταυρώθηκε πάνω στό Σταυρό; Ὁ Θεός Ἰησοῦς; Ἄλλ' ὁ Θεός εἶναι ἀπαθής. Δέν μπορεί ἄνθρωπος νά σταυρώση τόν Θεό, ὅπως δέν μπορεί νήπιο νά σβήση τόν ἥλιο.

Στό Σταυρό ὁ Χριστός δέν ἔπαθε «δοκητικῶς», φαινομενικῶς, ἀλλά σταυρώθηκε πραγματικῶς. Σταυρώθηκε ὁ ἄν-

θρωπος Ἰησοῦς, ἐνωμένος ὁμως μέ τή θεία φύσι *«ἀρρήτως και ἀρρήκτως»*.

● Ἄν ὁ Χριστός δέν εἶναι ἀληθινός ἄνθρωπος, τότε ούτε σταυρώθηκε ούτε ἀναστήθηκε ούτε ἀναλήφθηκε. Ὁ Χριστός πραγματικά έγινε ἄνθρωπος. Τονίζεται μυριάκις μέσα στήν Καινή Διαθήκη. Ἀπλῶς ὑπενθυμίζουμε ἐδῶ μόνο τό τοῦ Ἰωάννου: «Ὁ Λόγος σάρξ ἐγένετο» (Ἰωάν. α' 14).

Ἐπομένως τί σημαίνει τό «ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος»; Σημαίνει, ὅτι ἐξουδένωσε τόν ἑαυτό του μέ τό νά λάβῃ τή μορφή τοῦ δούλου, μέ τό νά ἔρθῃ στή μορφή τῶν ἀνθρώπων. Ἐγινε ἄνθρωπος, ὁμοιος μέ τούς ἀνθρώπους σέ πολλά, ὄχι σέ ὅλα.

● Ἀληθινός ἄνθρωπος, ἀλλά δέν γεννήθηκε κατά τόν ἴδιο τρόπο, πού γεννῶνται ὅλοι οἱ ἄνθρωποι. Γεννήθηκε ἐκ Παρθένου Μαρίας.

● Ἀληθινός ἄνθρωπος, ἀλλά δέν εἶχε ἀμαρτία, ὅπως ὅλοι οἱ ἄνθρωποι. Εἶναι «ὁ μή γνωστός ἀμαρτίαν», ὁ Ἄναμαρτητος. «Οὐ γάρ ἔχομεν ἀρχιερέα (τόν Ἰησοῦν Χριστόν) μή δυνάμενον συμπαθεῖσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν πεπειρασμένον δέ κατά πάντα καθ' ὁμοίωτα χωρίς ἀμαρτίας» (Ἑβρ. δ' 15).

● Ἀληθινός ἄνθρωπος, ἀλλ' ὄχι μόνο ἄνθρωπος. Ἦταν και Θεός.

Ὁ ἱερός Χρυσόστομος παρουσιάζει τήν ἀλήθεια αὐτή, ὅτι ὁ Χριστός πολλά δικά μας τά εἶχε και πολλά δέν τά εἶχε, και λέει:

«Τί οὖν ἐστιν, “ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος”; Πολλά μὲν εἶχε ἡμετέρα, πολλά δέ οὐκ εἶχεν ὁλον ἀπό συνουσίας οὐκ ἐτέχθη, ὁλον ἀμαρτίαν οὐκ ἐποίησε. Ταῦτα ὑπῆρχεν αὐτῷ, ἃ μηδενί τῶν ἀνθρώπων. Οὐκ ἦν τό φαινόμενον μόνον, ἀλλά και Θεός. Ἐφαίνετο ἄνθρωπος, οὐκ ἦν τοῖς πολλοῖς ὁμοιος. Τήν μὲν γάρ σάρκα ὁμοιος ἦν. Τοῦτο οὖν λέγει, ὅτι οὐκ ἦν ψιλός ἄνθρωπος. Διά τοῦτό φησιν, “ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων”. Ἡμεῖς μὲν γάρ ψυχὴ και σώμα ἐσμεν. Ἐκεῖνος δέ Θεός, και ψυχὴ και σώμα. Διά

τουτό φησιν, «έν όμοιώματι» (Ε.Π.Ε. 21,538).

Μετάφρασις: Τί, λοιπόν, σημαίνει τό «Γενόμενος όμοιος προς τούς άνθρωπους»; Πολλά μέν χαρακτηριστικά είχε σάν έμās, πολλά δέ δέν είχε. Δέν γεννήθηκε από σχέσι άνδρός και γυναικός. Δέν έπραξε άμαρτία. Αυτά υπήρχαν στό Χριστό, ένώ δέν υπάρχουν σέ κανέναν άνθρωπο. Δέν ήταν μόνο αυτό, πού φαινόταν, αλλά και Θεός. Φαινόταν μέν άνθρωπος, όμως δέν ήταν όμοιος μέ τά πολλά τών ανθρώπων. Βέβαια ως προς τή σάρκα ήταν όμοιος μ' έμās. Γι' αυτό λέει, «όμοιος προς τούς ανθρώπους». Διότι έμείς μέν είμαστε ψυχή και σώμα. Έκείνος δέ Θεός και ψυχή και σώμα. Γι' αυτό λέει, «όμοιος».

• Αν ήταν άπλώς άνθρωπος και όχι ό Θεός πού έγινε άνθρωπος, δέν θά έθεωρείτο σπουδαία ταπείνωσις τό ότι π.χ. έσκυψε και έπλυνε τά πόδια τών μαθητών Του. Λέγει χαρακτηριστικά ό ιερός Χρυσόστομος: «Εί άνθρωπος ανθρώπους ένιψεν, ούκ έκένωσε, ούκ έταπείνωσεν έαυτόν· εί άνθρωπος ών ούχ ήρπασε τό είναι ίσα Θεώ, ούκ έπαινετός» (Ε.Π.Ε. 21,536). Μετάφρασις: *Αν άνθρωπος έπλυνε ανθρώπους, αυτό δέν σημαίνει, ότι «έκένωσε» τόν έαυτό Του, ούτε ότι τόν ταπείνωσε. *Αν άνθρωπος ών άρπαξε τήν ισότητά Του μέ τόν Θεό, δέν είναι έπαινετός.

• Τό συμπέρασμα; Η έ κ π λ η ξ ί σ μας από τήν άνεκδιήγητη ταπείνωσι του Χριστού, πού όνομάζεται ένανθρώπησις, σάρκωσις, κένωσις, συγκατάβασις. Ό Χριστός είναι ό Θεός Λόγος, ό «δι' ήμās σαρκωθείς». Του άρμόζει, λοιπόν, τό Άλληλούϊα!

Τό υπέρ πάν Όνομα

• Τό όνομα του Ίησου Χριστού είναι πάνω από όλα τά όνόματα.

• Υπάρχει ένδοξότερο και άγαπητότερο πρόσωπο από εκείνο του Κυρίου μας, του σαρκωθέντος Θεού;

- Δοξασμένος ό Χριστός.
- Δοξασμένο τό όνομά Του. Οι άγιοι

μιλούσαν μέ θερμή για τόν Χριστό: «Κύριέ μου, Κύριέ μου, γλυκύτατέ μοι Ίησοϋ». Τό όνομα του Ίησου είναι όχι άπλώς τό γλυκύτερο. Είναι και τό δυνατώτερο όνομα.

• Τό όνομα του Ίησου επικαλούνται οι πιστοί και τρέπονται σέ φυγή οι δαίμονες. «Τῷ όνόματι Ίησου μάστιζε πολεμίους».

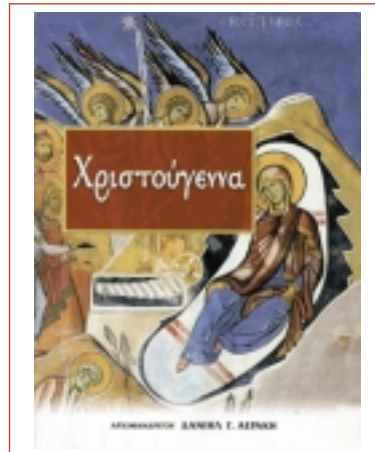
• *Αν ταπεινωθούμε, θά δοξασθούμε. Δέν υπάρχει άλλος τρόπος για ν' ανεβούμε, παρά ή σκάλα τής ταπεινώσεως.

• Έμείς γινόμαστε αιτία νά δοξάζεται ή Θεάνθρωπος Κύριος.

*Ό,τι κάνουμε, πρέπει νά αποβλέπη στη δόξα του Θεού. Σ' εκείνη τή δόξα, πού άνύμνησαν οι άγγελοι τών Χριστουγέννων: «Δόξα έν ύψίστοις Θεώ· και επί γής ειρήνη, έν ανθρώποις εύδοκία (Λουκ. β' 14)!

Άρχιμ. Δανιήλ Γ. Άεράκης

Επίκαιρο βιβλίο του άρχιμ. Δανιήλ Γ. Άεράκη

Προσέγγισις στό μυστήριο τής θείας ένανθρωπήσεως.

Σελ. 128. Τιμάται 2,5 ευρώ. Προσιτό για άναμνηστικό δώρο σέ μέλη εκκλησιαστικών συνάξεων.

Τηλ.: 2103212713 - 2109765440.

Πενήντα χρόνια από την κοίμησί του

Πνευματικός ηγέτης: Ἄρχιμ. Γερβάσιος Παρασκευόπουλος

Πρωτοπόρος

Οι *ηγέτες* προπορεύονται και ὁδηγοῦν. Ὁ κληρικός εἶναι ἡγέτης. Καί ὅταν εἶναι ἄξιος πρεσβύτερος τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι ἀσφαλής ἡγέτης. Ἀνοίγει δρόμους. Ἦταν τέτοιος ἡγέτης ὁ *πρεσβύτερος π. Γερβάσιος Παρασκευόπουλος*. Πρωτοπόρος σέ δρόμους ἀγίους.

Εἶναι οἱ δρόμοι τῆς *λειτουργικῆς* πορείας τῆς Ἐκκλησίας. Κάθε *πρωτοπόρος* ἔχει νά ἀντιπαλαίση μέ δεισιδαιμονίες καί προλήψεις. Μά δέν κάνει πίσω. Καί ὁ ἡγέτης πρεσβύτερος π. Γερβάσιος δέν ἔλαβε ὑπ' ὄψιν κανένα κατεστημένο λειτουργικοῦ *ἄτυπου τυπικοῦ*. Ξανάφερε τή θ. Λειτουργία στήν *Ἀποστολική* ἐποχή, στή θεολογική ἀλήθεια, στήν παράδοσι «*τῶν καθ' ἡμᾶς φρικτῶν μυστηρίων*».

- Στήν Ἐκκλησία δέν εἶναι πάντοτε ἡγέτης ὁ ἐκασταχοῦ *ἐπίσκοπος*. Ἅγιος ἱερέας, φωτισμένος ἀπό τό Πνεῦμα τό Ἅγιον, καθοδηγεῖ τό λαό περισσότερο ἀπό ἐπισκόπους.

Μή λησμονοῦμε, ὅτι τό 2014 ἡ Ἐκκλησία τίμησε τήν ἐπέτειο δυό μεγάλων ἀγίων ἡγετῶν τοῦ Γένους. Καί οἱ δυό πρεσβύτεροι, σάν τούς λευκοντυμένους πρεσβυτέρους τῆς Ἀποκαλύψεως (δ' 4. ε' 5).

Ὁ ἕνας, ὁ μέγας διδάχος καί ἀπόστολος τῆς Ἑλλάδος, ὁ ἅγιος *Κοσμάς ὁ Αἰτωλός*, πού τό 2014 συμπληρώθηκαν 300 χρόνια ἀπό τή γέννησί του (1714). Ὁ ἄλλος, ὁ εὐλαβής λειτουργιολόγος καί κατηχητής πατήρ *Γερβάσιος Παρασκευόπουλος*, πού συμπληρώθηκαν 50 χρόνια ἀπό τήν ὁσιακή του κοίμησι.

Καί οἱ δυό εἶναι οἱ *ἀριστοκράτες τῆς ἀγιότητος*, καθένας ἀπό τό δικό του μετερίζι. Καί οἱ δυό *ἀριστεῖς* τῆς χάριτος καί τοῦ διεγερτικοῦ κηρύγματος.

- Ὅταν ἡ λειτουργική ἀγνοια τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας εἶχε κυριολεκτικά σκεπάσει τό ἅγιο Ποτήριο καί τόν κοι-

νωτικό χαρακτήρα τῆς θείας Λειτουργίας, ὁ Θεός ἔστειλε μεγάλες μορφές καί ξανάφεραν τή *Λειτουργία* στή θέσι τῆς Πεντηκοστῆς καί ἀνύψωσαν τόν θεϊκό της ρόλο στήν πρωτεύουσα στάσι.

Εἶχε ὑποστή *ἔκλειψι* τό λειτουργικό ἥθος. Καί ὁ π. Γερβάσιος Παρασκευόπουλος *ξανασυνέδεσε* τή θεία Λειτουργία τοῦ 20οῦ αἰῶνος μέ τό ὑπερῶν τῆς Πεντηκοστῆς, μέ τή λειτουργία τῶν Ἀποστολικῶν Πατέρων, ὅπως τήν παρουσιάζουν ὁ Ἰουστίνος ὁ φιλόσοφος καί μάρτυς καί ἡ Διδαχή τῶν Δώδεκα Ἀποστόλων. Ἐπανάφερε τή Λειτουργία στόν τρόπο, πού διδάξε ὁ συντάκτης της, ὁ ἱ. Χρυσόστομος.

Ἐβγαλε τό *κάλυμμα*, πού ἔκρυβε τό μεγαλεῖο τῆς λατρείας ἀπό τά μάτια τῶν πιστῶν· ἐμεῖς δέν ἔχουμε πλέον κεκαλυμμένο εὐαγγέλιο, δηλαδή, ἀκαταλαβίστικη Ἅγια Γραφή, οὔτε κεκαλυμμένο ἅγιο Ποτήριο, δηλαδή, ἀπρόσιτο μυστήριο. Λέει ὁ ἅπ. Παῦλος: «Εἰ καί ἔστι κεκαλυμμένον τό εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἐστίν κεκαλυμμένον» (Β' Κορ. δ' 9).

- Στή θεία Λειτουργία δέν ζοῦμε κάτι τό προσωρινό, τό φθαρτό, τό θνητό. Ἀπό τή στιγμή, πού μεταβάλλεται ὁ ἄρτος καί ὁ οἶνος σέ Σῶμα καί Αἷμα Χριστοῦ, ὅλος ὁ χώρος καί ὁ χρόνος μεταβάλλονται. Ἀπό τή φθαρτότητα στήν *ἀφθαρσία*, ἀπό τή θνητότητα στήν ἀθανασία.

Γιά τόν π. Γερβάσιο ἡ λειτουργία ἦταν μιᾶ πρᾶξις ἄχρονος, πού γινόταν ὅμως μέσα στό χρόνο. Ὁ ἴδιος, ὡς λειτουργός, ζοῦσε μεταρσιωμένος πνευματικά. Καί ἡ ὄλη ἐξήγησις τῆς θείας Λειτουργίας ὁδηγεῖ σέ ἀγγελικό συλλειτουργο. Τό ἔργο του «*Ερμηνευτική ἐπιστάσις ἐπί τῆς θείας Λειτουργίας*» θά μέν *λειτουργικός ὁδηγός*, γιά νά ζοῦμε ὡς «οἱ τά χερουβίμ μυστικῶς εἰκονίζοντες».

- Τό *κήρυγμα*, κατά τόν πατέρα Γερβάσιο, ἦταν ἀναπόσπαστο μέρος τῆς θείας Λειτουργίας. Καί τόνιζε τό ἀληθινό καί

τό κοινωνικό. Θά λέγαμε, ότι ή **ταυτότητα** τής θείας Λειτουργίας στήν Ὀρθόδοξο Ἐκκλησία εἶναι τό «*ἀληθεύοντες κοινωνοῦμεν*» καί τό «*κοινωνοῦντες ἀληθεύομεν*». Ὁ ἄνθρωπος, φύσει **κοινωνικό** ὄν, πού δέν μπορεῖ δηλαδή, νά ζήσει μόνος του, στή θεία Λειτουργία εἶναι θεία χάριτι κοινωνικός. Πιστεύει, ότι ἀληθινά τό Εὐαγγέλιο εἶναι τό μήνυμα τής **ἀλήθειας** καί ότι στό ἅγιο Ποτήριο ἀληθινά εἶναι ὁ **Χριστός**. Λόγος καί Αἷμα, ἀλήθεια καί μετοχή στή ζωή τοῦ Θεοῦ.

Ἀπό τή Γορτυνία

Ποιός ἦταν ὁ πατήρ Γερβάσιος;

- Γεννήθηκε στήν εὐάνδρο Γορτυνία, συγκεκριμένα στό χωριό Νυμφασία τό 1877. Ὁρεινή ή Γορτυνία, βγάξει βουνήσιους ἀνθρώπους. Ὁ καθαρός τής ἀέρας, σάν νά φιλτράρη τούς Γορτυνίους, καί ἔχουν **καθαρό μυαλό**. Ἀπό τή Γορτυνία κατάγονται οἱ δυό σπουδαῖοι λειτουργιολόγοι τής Ἐκκλησίας μας. Ὁ μεγάλος θεολόγος Παναγιώτης Τρεμπέλας καί ὁ ἅγιος τοῦ ἀμβωνος καί τοῦ θυσιαστηρίου πατήρ Γερβάσιος Παρασκευόπουλος.

- **Φτωχός** σέ ὕλικά, πλούσιος σέ πνευματικά **χαρίσματα**. Ὑπέρ τήν «*χρηματικήν φορολογίαν*», ἀπέκτησε «*ὀρθοδόξου πλουτισμόν θεολογίας*». Τά φτωχαδάκια τής κατ' εὐφημισμόν λεγόμενης «*εὐρωπαϊκῆς Γορτυνίας*», ἔρχονταν μέ τά πόδια στήν Ἀθήνα καί μέ τό ξύπνιο μυαλό τους κατακτοῦσαν τήν ἀγορά τής Ἀθήνας καί γίνονταν μεγαλέμποροι. Ὁ πατήρ Γερβάσιος ἔγινε **μεγαλέμπορος** τοῦ πνεύματος. Βρῆκε τόν πολύτιμο θησαυρό. Ἀγάπησε τόν Ἰησοῦ Χριστό. Καί μέχρι νά φθάσῃ στήν ἀπόκτησι θεολογικοῦ πτυχίου καί στήν διακονία τής ιερωσύνης, πέρασε ἀπό ὄλα τά μονοπάτια τής **σκληραγωγίας**.

- **Πέτρος** ἄγονες ἔχει ή Γορτυνία. Στήν πέτρα τής πίστεως θεμελιωμένος ἀπό μικρός ὁ Γεώργιος, ὁ μετέπειτα Γερβάσιος. Ἔμεινε ὁ ἴδιος ἀσάλευτος στό βράχο τής θεολογικῆς ἀλήθειας καί θεμέλιωσε μυριάδες ψυχές πάνω στό μοναδικό θεμέλιο (Α΄ Κορ. γ' 11), πού λέγεται Ἰησοῦς Χριστός, πέτρα τής πίστεως καί ἀκρογωνιαίος λίθος τής οἰκοδομῆς τής Ἐκκλησίας.

- Δέν ἔχει πλούτη ή Γορτυνία. Ἔχει ὅμως **κρυστάλλινα νερά**. Κρυστάλλινη ή σκέψις τοῦ π. Γερβάσιου. Εἶχε διαύγεια πνευματική. Διακριτικός, σαφής, καθαρός ὁ λόγος, κρυστάλλινη ή διδασκαλία του.

- **Τσοπανόπουλο** ἦταν μικρός ὁ πατήρ Γερβάσιος Παρασκευόπουλος. Καί ἀξιώθηκε νά γίνῃ ποιμένας ψυχῶν. Ὅταν μερικοί, σοβαρῶς ή ἐλαφρῶς πειράζοντάς τον, τοῦ εὐχονταν νά γίνῃ καί Δεσπότης, ἀπαντοῦσε μέ μιά ἐσωτερική ἀγαλλίασι, εὐχαριστώντας τόν Θεό: «*Ὁ Θεός μέ πῆρε ἀπό τή στρουγγα καί μ' ἔκανε βασιλιά. Καί σεῖς μοῦ μιλάτε γιά ἄλλα πράγματα καί ἄλλα μεγαλεῖα;*».

Στή χορεία τιμῶν πρεσβυτέρων

- Παρέμεινε ἀπλοῦς **πρεσβύτερος**, ἱερομόναχος. Καί εἶναι ἕνας κρικός στή χρυσή ἀλυσίδα τῶν ἁγίων πρεσβυτέρων, πού ἔζησαν στόν τόπο μας. Διαμάντια τής στρατευομένης Ἐκκλησίας. Ἀστέρια τής θριαμβεύουσας Ἐκκλησίας. Πρωτοπόρος στόν 20ό αἰῶνα τῶν ἁγίων πρεσβυτέρων εἶναι ὁ πατήρ Γερβάσιος Παρασκευόπουλος. Τόν ἀκολουθοῦν οἱ πρεσβύτεροι π. Πανάρετος Δουληγέρης, π. Εὐσέβιος Ματθόπουλος, π. Διονύσιος Φαραζουλῆς, π. Σεραφεῖμ Παπακώστας, π. Σπυρίδων Σγουρόπουλος, π. Σπυρίδων Μπιλάλης, π. Ἐπιφάνιος Θεοδωρόπουλος, π. Χριστόφορος Καλύβας, καί τόσοι ἄλλοι. Καθένας θαυματούργησε στό δικό του **μετερίζι**, ἄλλος στή θεολογία, ἄλλος στήν ἱεραποστολή, ἄλλος στήν ἐξομολόγησι, ἄλλος στό ἀγωνιστικό κήρυγμα.

- Ἀγάπησε καί τήν **Ἑλλάδα** ὁ πατήρ Γερβάσιος καί τήν ὑπηρετήσε. Ὅχι μόνο ἔκανε τή θητεία του τό 1898, ἀλλά στούς Βαλκανικούς πολέμους 1912-1913 μέ γραπτή του αἴτησι ζήτησε νά προσληφθῇ ἐθελοντής **στρατιωτικός ἱερέας**. Ὁ συνέδημός του στό ἀποστολικό ἔργο ἀνάμεσα στά στρατευμένα παιδιά τής Ἑλλάδος, μετέπειτα Μητροπολίτης Ἐδέσσης Διονύσιος, σημειώνει:

«*Συννητήθημεν τήν 15ην Ἰουνίου 1913 εἰς τά ὑψώματα τοῦ Τζαμί Τεπέ ἐντός τοῦ βουλγαρικοῦ ἐδάφους. Ἦτο τότε κατάκοπος καί νῆστις. Ὡς μοῦ εἶπεν,*

είχε τρεις ημέρας νά βάλη κάτι εις τό στόμα του. Είχα κάποιον ξεροκόμματον ἐγώ εις τό σακκιδιόν μου. Τοῦ τό προσέφερα. Τό ἐδέχθη. Μέ ἠσπάσθη καί ἔφυγε παρακολουθῶν τοὺς εὐζῶνους του».

• Ἀγάπησε τὰ **γράμματα**. Μεγάλος σχετικῶς πῆγε στή Ριζάρειο Σχολή καί εἶχε δάσκαλο καί πνευματικό τόν **ἅγιο Νεκτάριο**. Ἐσπούδασε τή Θεολογία. Ὡς πρεσβύτερος δέν δέχτηκε **ἐπισκοπικό** θρόνο. Θρόνος του ἡ ἀγάπη στό Χριστό. Θρόνος του οἱ καρδιές τῶν μικρῶν παιδιῶν. Πρωτοπόρος στήν ἴδρουσι **Κατηχητικῶν** Σχολειῶν, ὅπως ἀργότερα ἐξελίχθησαν καί στήν «**Αναπλαστική Σχολή**» Πατρῶν, πού ἴδρουσε.

• Ἐνδιαφέρθηκε καί γιά τὰ προβλήματα τῆς **καθόλου Ἐκκλησίας**. Ὅταν ὁ μέγας ἐκεῖνος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν, ὁ ἀπό Τραπεζοῦντος **Χρυσανθος**, ἀναζήτησε πρωτοσύγκελλο, τοῦ ὑποδείχθηκε τό πρόσωπο τοῦ π. Γερβασίου. Καί τόν προσέλαβε. Τό σπουδαιότερο τότε ἔργο του;

Καθάρισε τήν ἀρχιεπισκοπή. Ἦξερε, ὅτι δέν γίνεται ἔργο ἐκκλησιαστικό χωρίς ἁγίους λειτουργούς. Λειτουργιολόγος δέν εἶναι μόνο αὐτός, πού θεωρητικά ὑποστηρίζει καί διδάσκει τά ὀρθά γύρω ἀπό τήν Ὁρθόδοξο λατρεία, ἀλλά καί ἐκεῖνος, κυρίως ἐκεῖνος, πού καθαρίζει τήν αὐλή καί τό προαύλιο τοῦ Κυρίου ἀπό ἀκάθαρτα στοιχεῖα, ἀπό **φαύλους κληρικούς**.

• Τόν κυνηγοῦσαν τά ἀξιώματα, δέν κυνηγοῦσε τά ἀξιώματα. Καί δέν μπόρεσε ἀξίωμα νά τόν συλλάβη, διότι τόν εἶχε κερδίσει ὄχι τό ἀξίωμα, ἀλλ' ἡ **ἀξία**.

—Γιατί δέν δεχθήκατε νά γίνετε ἐπίσκοπος; τόν ρώτησε πνευματικό του τέκνο. Καί ὁ σεβάσμιος πατέρας ἀπάντησε:

—Ἡ θέσις μου ἔναντι τοῦ θέματος τῆς ἐπισκοποποιήσεώς μου εἶναι ἀταλάντευτος ἀπό νεότητός μου. Ὡς ἐφερόμην εἰς ἡλικίαν 35 ἐτῶν, τελειόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, οὕτω συμπεριφέρθη καί εἰς τήν ἡλικίαν τῶν 63 ἐτῶν... Εἶμαι εὐτυχῆς παραμένων ἐν μέσῳ τῶν προσφιλῶν μου τέκνων, προσδοκῶν τήν πρόσδόν τους...

• Ἦταν ἀπλοῦς **ἐφημέριος**. Τά περισσότερα χρόνια χρημάτισε ἐφημέριος τοῦ ἱ. Ναοῦ Ἁγ. Δημητρίου Πατρῶν. Στεκόταν μπροστά στήν ἁγία Τράπεζα ὁ σεβάσμιος

Λειτουργός, καί κυριολεκτικῶς φρουκτωροῦσε ὡς σκοπός τῶν ἀχράντων Μυστηρίων καί τῆς ἁγίας Ἀναφορᾶς. Ὅσα ἐτέλει, ἀπό τό Βάπτισμα μέχρι τό Γάμο, ἦταν ἱερή μυσταγωγία. Ἄκρα σιγή. Τά **οὐράνια** ἐνώνονταν μέ τά ἐπίγεια.

Στή συνείδησι τοῦ λαοῦ

Στίς 30 Ἰουνίου, ἑορτή τῶν Δώδεκα Ἀποστόλων, συμπληρώθηκαν πενήντα χρόνια ἀπό τήν εἰς Κύριον ἐκδημία τοῦ **ἀρχιμανδριτή π. Γερβασίου Παρασκευοπούλου**, τοῦ ἀκαμάτου ἐργάτη τοῦ Εὐαγγελίου, τοῦ ἱεροκήρυκα καί πνευματικού τῆς πόλεως Πατρῶν, τοῦ πρωτοπόρου στό ἔργο τῶν Κατηχητικῶν, τοῦ ἀμέμπτου στό ἦθος καί σοφοῦ στή θεολογία, τοῦ ἐλεγκτῆ τῶν δημοσίων σκανδάλων, τοῦ σεβασμίου πρεσβυτέρου, πού μέχρι σήμερα ἡ Πάτρα τόν εὐλαβεῖται ὡς ἅγιο.

• Ὁ ἱεροκήρυκας τότε **ἀρχιμ. Αὐγουστίνος Καντιώτης**, πού συνδεόταν μαζί του μέ στενή ἐν Χριστῷ φιλία, μίλησε κατά τήν ἐξόδιο ἀκολουθία τοῦ π. Γερβασίου στήν Πάτρα, καί στό τέλος τῆς ὁμιλίας του ὁ λαός μέ μία φωνή ἀναφώνησε «**Ἄγιος**»! Δέν ἔχει σημασία, ἂν ἐπισήμως δέν ἔχει ἀναγνωρισθῆ ὡς ἅγιος ὁ πατήρ Γερβάσιος. Σημασία ἔχει ὅτι ἀπολαμβάνει τώρα «τόν στέφανον τῆς ζωῆς» (Ἰακ. α' 12), πού τό χάρισε Ἐκεῖνος, ὑπέρ τοῦ ὀνόματος τοῦ ὁποίου μέ τόση γλυκύτητα καί τόσο ἱερό πάθος μίλησε καί ἔγραψε ὁ π. Γερβάσιος.

• Εἶναι **δῶρο Θεοῦ** νά ἔχης κάποιον, πού σέ δύσκολα θέματα ἀποτελεῖ τόν **ἀξιόπιστο** μάρτυρα· μ' αὐτόν διακρίνεις τό σωστό ἀπό τό λάθος, τήν ἀλήθεια ἀπό τό φέμα, τή βιτρίνα ἀπό τό περιεχόμενο. Δῶρο Θεοῦ ὑπῆρξε ὁ πατήρ Γερβάσιος.

Σέ ἐποχή, πού τά ἔχουν χαμένα καί οἱ κληρικοί ἀπό τήν ἀναξιόπιστη πληροφόρησι γύρω ἀπό λειτουργικές παραδόσεις, ἔχουμε, μαζί βέβαια καί ἄλλους, καί τόν π. Γερβάσιο, πού ἀξιόπιστα μᾶς ὀδηγεῖ στή **φάτνη** τῆς Προθέσεως, στή **Γαλιλαία** τοῦ εὐαγγελίου, στό **Γολγοθά** τῆς ἁγίας Τραπέζης, στήν **εὐφροσύνη** τῆς θ. Κοινωνίας, στήν **ἀγνότητα** τῆς προσευχῆς, στόν τρόπο τῆς **συμπροσευχῆς**. Ἄς ἔχουμε τήν εὐχή του.

π. Δ. Γ. Α.

ΠΡΟΣΧΩΜΕΝ

Ἐντιμῆσιον Χριστοῦ ἢ ἐπιδείξεως;

Μία ὑπογραφή τοῦ ἐπισκόπου ὑπῆρχε πάντοτε στό Ἐντιμῆσιον τῆς ἁγίας Τραπέζης. Ἦταν ὑπογραφή ἀπό ἐγκαϊνιά του σέ κάποιον Ναό. Καί γύρω ἀπό τήν παράστασι ἢ τίς παραστάσεις τοῦ Ἐπιταφίου ὑπῆρχε κάποιος λόγος θυσιαστικός τοῦ Κυρίου, ὅπως τό «*Λάβετε φάγετε· τοῦτό μου ἐστι τό Σῶμα...*» ἢ ὁ ὕμνος: «*Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ...*».

Τό Ἐντιμῆσιον συμβολίζει καί τήν ἐνότητα τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος γύρω ἀπό τό πρόσωπο τοῦ ἐπισκόπου, μέ εὐλογία τοῦ ὁποίου τελεῖται ἡ θεία Εὐχαριστία. Πάνω στό Ἐντιμῆσιον ἀπαγορεύονται διακοσμητικά στοιχεῖα ἢ τοῦ Δεσπότη ἢ τοῦ Μοναστηριοῦ, πού τό τυπώνει.

● Χρειάζεται π.χ. πάνω στό ἅγιο Ποτήριον ἢ στό ἅγιο Δισκάριο χαραγμένο τό ὄνομα τοῦ δωρητή; Ὁ μέγας ἐν προκειμένῳ Δωρητής εἶναι «*ὁ προσφέρων καί προσφερόμενος*», ὁ Λυτρωτής, ὁ Σωτήρας μας Ἰησοῦς Χριστός. Ἀποτελεῖ βεβήλωσι τοῦ ἁγίου Ποτηρίου τό νά φιλοξενηται πάνω σ' αὐτό ἡ κενοδοξία καί ἡ κουφότητα μικρῶν ἀνθρώπων, πού ἀπλῶς ἔδωσαν μερικά χρήματα. Τό ἅγιο Ποτήριον δέν φιλοξενεῖ τήν κενή - δόξα, ἀλλά τό Αἷμα τῆς Καινῆς Διαθήκης.

● Ἄν ὀνόματα «*δωρητῶν*» πάνω σέ εἰκόνες ἢ σέ ἄλλα ἐκκλησιαστικά ἀντικείμενα καί κτήρια, ἐκφράζουν ματαιοδοξία καί ἀπαγορεύονται ρητῶς (Ματθ. στίχ. 2), ὀνόματα πάνω στό κάλυμμα τοῦ Εὐαγγελίου τῆς ἁγίας Τραπέζης ἢ τοῦ ἁγίου Ποτηρίου, ἐπισημαίνουν τήν καπηλεία ἱεροτάτων πραγμάτων «*ἀνθρωπίνης δόξης χάριν*». Ἄς μή λογισθῆ ὑπερβολική μία παρομοίωσις.

Φαντάζεσθε χαραγμένα στόν ξύλινο Σταυρό τοῦ Γολγοθᾶ τά ὀνόματα ἐκείνων, πού τόν κατασκεύασαν; Στό Σταυρό εἶναι χαραγμένη ἡ ἄπειρη ταπεινώσις Του, ἡ ἀνέκφραστη ἀγάπη Του, ἡ ἀνεκδιήγητη δωρεά Του (Β' Κορ. θ' 15).

Ἐμεῖς πῶς τολμᾶμε καί χαράσσουμε τά ἁμαρτωλά καί ἐλεεινά ὀνόματά μας πάνω στό ἅγιο Ποτήριον, πού φιλοξενεῖ τό ἴδιο Αἷμα, ἐκεῖνο τοῦ Σταυροῦ, «*τό ἐκχυθέν ὑπέρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καί σωτηρίας*»;

● Τί εἶδους ἄνθρωποι εἶναι αὐτοί, πού κάνουν κάποια «*δωρεά*» σέ ναό καί θέλουν τά ὀνόματά τους χαραγμένα; Τούς περιγράφει ὁ ἱερός Χρυσόστομος: «*Ἐνδοθεν ὄντες κενοί, καί εὐλαβείας μέν ἔχοντες πρόσωπον καί σεμνοί φαινόμενοι, ἔργων ὁμως ἀγαθῶν ἔρημοι καθεστῶτες*» (Ε.Π.Ε. 19,300). Δηλαδή: Κάνουν τά πάντα ἀπό ἐγωισμό, χωρίς κανένα ἐσωτερικό κίνητρο. Παρουσιάζονται ὡς εὐλαβεῖς, ἀλλ' εἶναι γυμνοί ἀπό ἀγαθά ἔργα.

● Ποιός ὀφείλει νά φυλάττη τά ἱερά σκεύη, ἀντικείμενα καί κτίσματα, ἀπό τή μωροφιλοδοξία ἐπίδειξι ἀναγραφῆς ὀνομάτων (τάχα) δωρητῶν; Ἀσφαλῶς ὁ πρεσβύτερος, ὁ προεστώς τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος καί ὁ ἐπίσκοπος.

— Ὅχι, κύριοι, δέν θά βεβηλωθῆ ἅγιο Ποτήριον μέ τό ὄνομά σας. Ὅχι, κύριοι, δέν θά μολυνθῆ ἡ ἁγία εἰκόνα μέ τή μωροφιλοδοξία σας.

● Ἀλλ' ὅταν ὁ ἐπίσκοπος ἔχη ὁ ἴδιος προσβληθῆ ἀπό τήν... ὀνοματομανία καί τήν κουφή ὑστεροφημία; Ὅταν σέ κάθε βῆμα του πρέπει ὀπωσδήποτε ν' ἀφήσῃ τή σφραγίδα «*ἀρχιερατεύοντος τοῦ Μητροπολίτου (τάδε)*»;

Ἐπιστρέφουμε στό Ἐντιμῆσιον, πού ἀρχίσαμε. Καί οἱ πλέον κοσμικοὶ δεσπο-

τάδες δέν είχαν μέχρι τώρα σκεφθῆ ν' αφήσουν τόν ἔγωισμό τους ἀποτυπωμένο καί πάνω στό ἱερό Ἐπιμύνησιο. Δέν είχαν συλλάβει τήν ἰδέα νά γράψουν μέ τεράστια γράμματα τό ὄνομά τους **περιφερειακά** στό Ἐπιμύνησιο (μέ κεφαλαία γράμματα!) καί τόν τίτλο τους (τή μακροσκελῆ κάποτε φήμη τους)!

● Ὡς θυμηθοῦμε ὁμως μερικά ἱστορικά λειτουργικά στοιχεῖα σχετικά μέ τό Ἐπιμύνησιο. Καθιερώθηκε μετά τόν 7^ο αἰῶνα. Δέν ὑπῆρχε στήν ἀρχαία Ἐκκλησία. Ἐπειδή πολλοί ναοί καί ἐξωκλήσια, ἢ πρόχειρα θυσιαστήρια, πού στήνονταν ἐκτάκτως πρός τέλεσι τῆς θείας Εὐχαριστίας, δέν είχαν ἐγκαινιασθῆ ὑπό ἐπισκόπου, γι' αὐτό **ἄπλωναν** οἱ λειτουργοί πάνω στήν τράπεζα τό Ἐπιμύνησιον (ἢ Εἰλητόν), προκειμένου νά τελεσθῆ ἡ ἱερή μυσταγωγία.

Ἐπί τῆς ἐγκαινιασμένης τραπέζης ὑπάρχουν μικρά τεμάχια λευάνων μαρτύρων, κάτι πού συνέβαινε παλαιότερα καί σέ Ἐπιμύνησια, πού ἐχρησιμοποιοῦντο σέ μή ἐγκαινιασμένη τράπεζα.

● Διά καθαρώς πρακτικούς λόγους σιγά-σιγά ἐπεκράτησε νά χρησιμοποιῶνται τό Ἐπιμύνησιο (ὑφασμα ἐπιτραπέζιο, σχήματος συνήθως 50 χ 70) καί σέ ἅγιες Τράπεζες **ἐγκαινιασμένες**. Καί αὐτό, γιά νά συλλέγωνται καλύτερα καί ἀσφαλέστερα τά ψυχία τοῦ ἁγίου Ἐρωτοῦ.

● Τό Ἐπιμύνησιο ἀποτελεῖ σύμβολο τοῦ **σουδαρίου** (Ἰωάν. κ' 7) τοῦ Χριστοῦ. Γι' αὐτό καί ἐπ' αὐτοῦ συνήθως εἰκονίζεται ἡ **ταφή τοῦ Κυρίου μας**. Γι' αὐτό καί ὁ λειτουργός, ἀφοῦ ἐφαπλώσῃ τό Ἐπιμύνησιο ἐπί τῆς ἁγίας Τραπέζης μέ τήν ἑναρξη τῆς λειτουργίας τῶν Πιστῶν, στή συνέχεια μεταφέροντας τά πρός ἁγιασμόν τιμία Δῶρα ἀπό τήν πρόθεσι, μόλις τά ἐναποθέτῃ, λέει: «*Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ ἀπό τοῦ ξύλου καθελὼν τό ἄχραντόν σου σῶμα, σινδόνη καθαρή εἰλήσας καί ἀρώμασιν ἐν μνήματι καινῷ κηδέυσας ἀπέθετο*».

Αὐτό, ὅπως ἐλέχθη, ἀναγράφεται συνήθως περιφερειακά στό Ἐπιμύνησιο. Τόσο λιτή καί αὐστηρή ἦταν κάποτε ἡ χρῆσις τοῦ Ἐπιμύνησιου, ὥστε ὑπάρχει ἱστορική μαρτυρία, ὅτι ἐκακίζετο ὡς «*ἀπειροκαλία καί ἐπίδειξις ἡ χρῆσις ἐπιμύνησιου ἐπί καθιερωμένης ἁγίας τραπέζης*». Πόσο μάλλον κακίζεται, ἀλλά καί τιμωρεῖται κάθε **ἐπίδεικτικῆ μανία** πάνω στό Ἐπιμύνησιο, μέ τήν ἀναγραφή **Μητροπολιτικῶν τίτλων**.

● Μερικοί ἀπό τούς νεωτέρους δεσποτάδες (ἀπό δεκαετίας καί δόθε) ἀποτυπώνουν μεγαλοπρεπῶς, ἐμφανέστατα, ἐπίδεικτικώτατα τά στοιχεῖα τους, **καλύπτοντας σέ πλατεῖα ζώνη γύρω-γύρω ὅλο τό Ἐπιμύνησιο**. Φιγούρα καί πάνω στήν ἁγία Τράπεζα! Δέν ἀρκεῖ ἡ ὑπογραφή τους, ὅτι ἐγκαινίασαν κάποιο ναό; Σιγά-σιγά θά ἀποτυπώσουν καί τή... φωτογραφία τους!

● Μᾶλλον θά γίνῃ... μόδα! Κάθε νέος Μητροπολίτης θ' ἀκουλουθῆ τό κάκιστο αὐτό παράδειγμα, καί θά μετατρέπη καί αὐτός τό Ἐπιμύνησιο τῆς Θουσίας σέ **κακόγουστη μεγαλομανία!**

Θέλουμε νά πιστεύουμε, ὅτι οἱ ὑπερφίαλες αὐτές αὐθαιρεσίες δέν ἔχουν περιέλθει εἰς γνῶσιν τῆς **Ἱεράς Συνόδου**, ἡ ὁποία φυσικά καί ὀφείλει νά ἐπιβάλλῃ ἕνα τύπο Ἐπιμύνησιου. Ὅχι μόνο γιά **ὁμοιομορφία**, ἀλλά καί γιά λόγους σεβασμοῦ τοῦ **ἱεροῦ θυσιαστηρίου**.

● Δέν θυσιάζεται ὁ Μητροπολίτης, γιά νά φιγουράρῃ περιφερειακά τοῦ Ἐπιμύνησιου ὁ τίτλος του. Θυσιάζεται ὁ Ἰησοῦς Χριστός, πρό τοῦ Ὁποίου «*πᾶσα σὰρξ φρίττει καί τρέμει*».

Γνωριμία με τόν ΠΑΥΛΟ

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β΄ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Διακονία για τόν Χριστό

Β΄ Κορ. 1΄ 7-8

Κι ἐμεῖς τοῦ Χριστοῦ (στ. 7)

έν εἶχε ἡσυχάσει ἡ Ἐκκλησία ἀπό τόν πόλεμο τῶν ψευδαδελφῶν (ψευδαποστόλων), πού εἶχαν ὡς κύριο στόχο τόν ἀπόστολο Παῦλο. Ξεκινοῦσαν ἀπ' τή στήριξη τῆς περιτομῆς καί τήν ἰσχύ τοῦ νόμου. Ἄλλ' αὐτά ἦσαν προπέτασμα καπνοῦ, γιά νά παρασύρουν οἱ ἰουδαῖζοντες τούς πρώτους χριστιανούς στό ν' ἀπομακρυνθοῦν ἀπ' τόν Παῦλο. Ὁ φθόνος τους χρησιμοποιοῦσε καί τήν «παράδοσι», ἀδιαφορώντας, ἄν μειώνουν ἔτσι ἢ καί ξεφανίζον τó κήρυγμα τοῦ Σταυροῦ, τή ζωή τοῦ Σταυροῦ, τήν υγιαίνουσα διδασκαλία.

Δέν εἶναι δυνατόν νά σταθῆ ἀπαθής ὁ Παῦλος. Δέν ἐπρόκειτο γιά προσωπικό του θέμα. Ἄν, γιά λόγους τάχα μετριοφροσύνης, παρέμενε σιωπηλός καί δέν ἀπαντοῦσε μέ σφοδρότητα, θ' ἄφηνε τό πεδίο τῆς θεολογίας τῆς Ἐκκλησίας ἐλεύθερο στό στοιχεῖα τοῦ κόσμου τούτου, στό ἐντάλματα ἀνθρώπων, στίς ἐπινοήσεις διανοιῶν, στήν εὐκόλη θρησκευτικότητα, στόν ἀντισταυρικό λόγο.

Ὅχι! Προτιμότερο νά κατηγορηθῆ ὁ ἴδιος ὅτι μιλάει γιά τόν ἑαυτό του, παρά στό βυθό τῆς δικῆς του τάχα μετριοφροσύνης νά καθῆ ἡ ἀλήθεια τοῦ Σταυροῦ καί τῆς Ἀναστάσεως, τῆς ἀγάπης καί τῆς ἐν Χριστῷ ἐλευθερίας.

Ἀπό τό 10ο κεφάλαιο ἔχει ἤδη πάρει ἕνα πῶ προσωπικό χαρακτήρα ἡ Ἐπιστολή. Δέν ζητάει τήν προσωπική του δόξα, οὔτε ἐπευφημίες καί χειροκροτήματα. Ἀναγκάζεται νά φέρη ἀποδείξεις τῆς ἀποστολικότητάς του. Δέν παρουσιάζει τίς ἀρετές του, καίτοι ἦταν χριστομίμητος καί ἡ ζωή του εἶχε γίνε ἀντίγραφο τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ. Παρουσιάζει τά σημεῖα, πού φανερώουν τή γνησιότητα τοῦ κηρύγματός του.

● Χριστιανοί, πού μέ τοῦ Παύλου τό κήρυγμα

εἶχαν γνωρίσει τό Χριστό, τόσο εὐκόλα λοξοδρομοῦσαν ἀπ' τό λόγο τοῦ διδασκάλου; Τήν ἀπορία εἶχε καί ὁ ἴδιος ὁ Παῦλος (ιδε Γαλ. γ' 1).

□ Οἱ χριστιανοί κάποτε βλέπουν ἐπιφανειακά. Δέν ἐξετάζουν τό βάθος.

□ Εὐκόλα «χάσκουν» μπροστά στά μεγάλα ὀνόματα. Καί οἱ ψευδάδελφοί ἐκμεταλλεύονταν τά ὀνόματα τῶν μεγάλων ἀποστόλων, ὅπως τοῦ Πέτρου καί τοῦ Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου.

□ Ἀρέσκονται σέ θρησκευτικό λαϊκισμό, πού δέν ἀπαιτεῖ ἀγῶνες πνευματικούς, ἀλλά προσφέρει μαγικές λύσεις στά προβλήματά τους.

Ἄς παρακολουθήσουμε τίς ἀπαντήσεις, πού ἀναγκάζεται νά δώσῃ ὁ Παῦλος: *«Τά κατά πρόσωπον βλέπετε! Εἴ τις πέποιθεν ἑαυτῷ Χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἀφ' ἑαυτοῦ ὅτι καθὼς αὐτός Χριστοῦ, οὕτω καί ἡμεῖς Χριστοῦ»* (στ. 7). Ἀπόδοσις στήν ἀπλοελληνική: *«Βλέπετε τά πράγματα ἐπιφανειακά. Ἄν κανεῖς ἀφ' ἑαυτοῦ ἐπισηματίζει τήν πεποίθησι, ὅτι εἶναι τοῦ Χριστοῦ, τοῦτο ἄς θεωρῆ ἐπίσης ἀφ' ἑαυτοῦ (ἄς μὴν περιμένῃ νά το μάθῃ ἀπό μᾶς), ὅτι, ὅπως αὐτός εἶναι τοῦ Χριστοῦ, ἔτσι κι ἐμεῖς εἴμαστε τοῦ Χριστοῦ»*.

● Τά φαινόμενα! Οἱ ἐξωτερικοί ἐντυπωσιασμοί! Οἱ θρησκευτικές ἐπιδείξεις! Οἱ αὐτοπροβολές! Αὐτά ἐξαπατοῦν τούς ρηκούς χριστιανούς. Ὅταν μάλιστα οἱ «φανφάρες» ἐπενδύονται καί μέ λίγη «παράδοσι», τότε ὑπάρχει ὁ κίνδυνος νά ἐπικαλύψουν καί ὅσα παρέδωσε ὁ Χριστός καί διδάσκει ἡ Ἐκκλησία.

Καί σήμερα καί τότε οἱ μεγαλοπρεπεῖς καί φαρισαϊκῆς ἐπιδειξιομανίας ἐκκλησιαστικοί τύποι βρίσκουν φτηνά θρησκευτικά πραγματάκια, γιά νά φτιάχνουν τήν «πελατεία» τους, βάζοντας στό περιθώριο τό γνήσιο πνεῦμα τοῦ εὐαγγελίου καί τούς τιμίους ἐργάτες του.

● Ἐνα ἀπ' τά στοιχεῖα, πού κατά κόρον χρησιμοποιοεῖται ἀπ' τούς ἀγῶνες γιά ν' ἀπο-

σπούν τούς «μαθητές του Χριστού» ἀπ' τὴν ἀλήθεια καὶ τὴ σταυρική πορεία, εἶναι τὸ μονοπώλιο! Μονοπωλοῦν τὸ Χριστὸ καὶ τὴν παράδοσι.

Αὐτὸ ἔπρατταν καὶ οἱ ψευδάδελφοι. Δέν αὐτοδιαφημίζονταν μόνο, ὅτι αὐτοὶ εἶναι τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ καλλιεργοῦσαν εἰδικὸ κύκλο «δικῶν» τους, πού τούς διαφήμιζαν καὶ τούς προέβαλλαν καταλλήλως:

—*Ξέρετε; Αὐτὸς εἶναι τοῦ Χριστοῦ! Ὁ,τι λέει, εἶναι σωστό!*

Λές κι ὁ Παῦλος δέν ἦταν τοῦ Χριστοῦ. Λές καὶ δέν τὸν εἶχε καλέσει ἀπ' εὐθείας ὁ Χριστὸς στὴν ἀποστολή. Λές καὶ δέν εἶχε δεῖ κατὰ θαυμαστό καὶ μυστικὸ τρόπο τὸν Κύριο.

Οἱ ἀπόστολοι ἐκ τῶν δώδεκα εἶχαν ἀναγνωρίσει τὸ ἔργο τοῦ ἀδελφοῦ Παύλου. Ἄλλ' οἱ μικροί, οἱ φθονεροί, ἐπέμεναν, ὅτι δικὸς τους εἶναι ὁ Χριστὸς, κατ' ἀποκλειστικότητα! Αὐτὴ ἡ ἀποκλειστικότητα! Αὐτὸς ὁ μονοθιτισμός! Πνίγει τὴν καθολικότητα τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ὀδηγεῖ σέ προσωπολατρεῖες καὶ ἀνισόρροπες πνευματικὲς ἐξαρτήσεις.

Σέ ἄλλο κεφάλαιο τῆς ἴδιας Ἐπιστολῆς (Β' Κορ. 1β' 22-23), τολμᾷ νά ἐμφανίστῃ τὸν ἑαυτὸ του, ὅτι δέν εἶναι μόνο ὅσα οἱ ψευδάδελφοὶ μονοπωλοῦσαν γιὰ τὸν ἑαυτὸ τους, ἀλλὰ καὶ πολὺ παραπάνω! «Παραφρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ ἐγώ». Μήπως καὶ στὴν πρώτη του Ἐπιστολὴ στους Κορινθίους δέν ἀναγκάστηκε νά μιλήσῃ γιὰ τὴν ἀποστολικότητα του καὶ γιὰ τὴ σχέση του μέ τὸν Κύριο; «Οὐκ εἰμι ἀπόστολος; Οὐκί Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Κύριον ἡμῶν ἑώρακα;» (Α' Κορ. θ' 1).

—*Πάψτε ἐπὶ τέλους νά μονοπωλῆτε τὸ Χριστό, διότι ὁ Χριστὸς ἀνήκει σέ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Εἶναι τὸ πλήρωμα. Ὑπάρχει τόπος πρὸς Χριστό, κῶρος γιὰ ὅλους. Ὅλους τοὺς ἔχει προσλάβει. Ἀρκεῖ κι ἐμεῖς σωστά νά Τὸν προσλαμβάνουμε.*

Αὐτὸ ἄλλωστε εἶναι τὸ θαῦμα τῆς κοινω-νίας τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ὁ ἕνας καὶ οἱ πολλοὶ καὶ ὅλοι μποροῦν νά εἶναι τοῦ Χριστοῦ.

● Δέν καυχιέται ὁ Παῦλος γιὰ τὸν ἑαυτὸ του. Καυχιέται γιὰ τὸ Χριστό, γιὰ τὸ Σταυρό, γιὰ τὴν ἀνεκδιήγητὴ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ. Εἶχε βέβαια τὴ συνείδησι, ὅτι ὁ Χριστὸς τοῦ παρέδωσε τὴ σκυτάλη τοῦ εὐαγγελίου Του, ὅτι τὸν κάλεσε γιὰ νά εὐαγγελίζεται τὰ ἔθνη, ὅτι ἔχει τὴν πνευματικὴ ἐξουσία, ὅπως καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι.

Ἐξουσία τῆς διακονίας (στ. 8)

Δέν ἔχει δικαίωμα ὅλα αὐτὰ νά τ' ἀποκρύπτῃ

κάτω ἀπὸ τὸ μανδύα τῆς ταπεινοφροσύνης. Ὁ ἥλιος δέν αὐτοπροβάλλεται οὔτε αὐτοδιαφημίζεται, οὔτε κραυγάζει, «εἴμαι ὁ ἥλιος». Ἄλλὰ καὶ οὔτε κρύβει τίς ἀκτίνες του, γιὰ νά φανῇ ταπεινός. Ἡ ταπεινώσις του φαίνεται στό ὅτι φωτεινότατος αὐτός ἀγγίζει μέ ἀγάπη τὰ σκοτάδια, ἀκουμπᾷ ἀκόμα καὶ τίς βρωμιές.

Ἡλιος ὁ Παῦλος. Δέν ἔχει δικαίωμα νά κρύβῃ τίς ἀκτίνες τοῦ εὐαγγελικοῦ τοῦ λόγου. Ἡ ταπεινώσις του φαίνεται στίς κακουχίες του, στὴν προσέγγισι ὄλων τῶν ἀνθρώπων, στίς θυσίες του. «Ἐάν τε γάρ καὶ περισσώτερόν τι καυχώσμαι περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν, ἧς ἔδωκεν ὁ Κύριος ἡμῖν εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθήσομαι» (στ. 8). Ἀπόδοσις στὴν ἀπλοελληνική: «Καὶ ἂν δέ μέ καύκησι πῶ καὶ κάτι περισσώτερο ἀναφερόμενος στὴν ἐξουσία μας, πού μᾶς ἔδωσε ὁ Κύριος γιὰ νά σᾶς οἰκοδομοῦμε καὶ ὄχι γιὰ νά σᾶς γκρεμίζουμε, δέ θά αἰσθανθῶ γι' αὐτὸ ντροπή».

● Γιὰ νά δεῖξῃ, ὅτι κατ' ἀνάγκην μιλάει γιὰ τὴν ἀποστολικὴ ἐξουσία, χρησιμοποιεῖ τὸ «ἐάν».

● Ἡ ἐξουσία τοῦ ἀποστόλου Παύλου ἦταν ἐξουσία διακονίας. Δέν εἶχε καμμία σχέση μέ ἐξουσίες κατακυριεύσεως ἢ ἐπιβολῆς. Ἐπειδὴ ὁ ἴδιος εἶχε τὴν ἐξουσία νά θυσιάσῃ ἀτομικά του δικαιώματα, διακονεῖ τὴν ἐξουσία τοῦ πρωτομάστορα τῆς οἰκοδομῆς. Ὁ πρωτομάστορας, πού ἔχει τὴν εὐθύνη, ἀλλὰ καὶ τὴν τέχνη νά χτίσῃ μία οἰκοδομῆ, δέν παραχωρεῖ αὐτὴ του τὴν ἐξουσία σ' ἕναν ἄσχετο, γιὰ νά παραστήσῃ τόν... ταπεινό!

Καὶ ὁ Παῦλος εἶχε ἀπὸ τὸν Κύριο τὴν ἐξουσία νά οἰκοδομῇ ψυχές, ὄχι νά γκρεμίζῃ. «Ἐδωκεν ὁ Κύριος ἡμῖν εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν» (στ. 8).

Ἐπαινίσσεται ἐδῶ, ὅτι ἄλλοι χρησιμοποιοῦν τὴν ἐκκλησιαστικὴ ἐξουσία «πρὸς καθαίρεσιν», ὄχι τῶν ὀχυρωμάτων τοῦ Σατανᾶ καὶ τῆς ἀμαρτίας, ἀλλὰ ψυχῶν! Ἐξουσία γκρεμίσματος, σκανδαλισμοῦ καὶ ἀπολείας ψυχῶν ἔχουν ἐκεῖνοι οἱ κληρικοί, πού ζοῦν γιὰ τὸν ἑαυτὸ τους καὶ λένε ὅ,τι «τούς κατέβη» καὶ κάνουν «ὅ,τι τούς γουστάρει».

Ποτέ ὁ Παῦλος δέν θ' ἀπεμπολίσῃ τὸ χάρισμα, τὴν ἐξουσία, τὴ διακονία τῆς οἰκοδομῆς. Σάν νά λέν:

—*Ἄς μᾶς πετροβολοῦν! Ἐμεῖς μαζεύουμε τίς πέτρες, πού μᾶς πετροβολοῦν, καί μ' αὐτές οἰκοδομοῦμε!*

Δ.Γ.Α.

Ἐλεύθεροι

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΙ

Βηθλεέμ, έτοιμάζου!

Βίσιαι, Βηθλεέμ, ό κατάλληλος τόπος, για να προέλθη ό Χριστός. Τό όνομά σου σημαίνει: Τόπος άρτων. Πολλοί οί φοϋρνοι, καλό τό ψωμί στη Βηθλεέμ τής έποχής. Γυναίκες ζύμωναν και προσκόμιζαν τό ζύμωμά τους, τυλιγμένο όμορφα σε καθαρό ύφασμα, σε κάποιο φοϋρνο τής Βηθλεέμ, για να ψηθθ. Μοσχοβολούσε ή Βηθλεέμ από τό ψήσιμο τών άρτων.

• Έκείνη τή νύχτα, Βηθλεέμ, ήρθε παράξενη γυναίκα. Προσκόμιζε τό δικό της ζύμωμα. Είναι τυλιγμένο στό θαϋμα, περιτυλιγμένο από τό πλέον καθαρό ύφασμα, από τή δική της παρθενία.

Μέσα στην παρθένο Μαρία έτοιμάζεται ό Άρτος τής ζωής. Άναδεικνύεται ή Παρθένος σε καθαρώτατο ζύμωτήρι του Άγίου Πνεύματος. Ζυμώνεται τό φύρμα τής ανθρωπίνης φύσεως μέ τή ζύμη τής θείας φύσεως.

• Έκείνη τή νύχτα, Βηθλεέμ, από τον δικό σου τόπο, τόπο Άρτων, προήλθε ό γλυκύτατος Άρτος, «δι' οϋ τρέφονται ψυχαί Θεόν πεινώσαι». Μοσχοβολάς ιδιαίτερα. Σάν οϋράνιος φοϋρνος τό σπήλαιό σου δέχεται τό θαϋμα τής άνεκφράστου μίξεως, του μυστικού εκείνου ζυμώματος.

*«Βηθλεέμ, έτοιμάζου
εϋτρεπιζέσθω ή φάτην
τό σπήλαιον δεχέσθω
ή αλήθεια ήλθεν
ή σκία παρέδραμε·
καί ό Θεός ανθρωπίος
έκ Παρθένου πεφανέρωται,
μορφωθείς τό καθ' ήμās
καί θεώσας τό πρόσλημμα.
Διό Άδάμ άνανευόται
σύν τή Εϋα, κράζοντες·*

*Ἐπί γῆς εϋδοκία έπεφάνη
σώσαι τό γένος ήμών»*

(ιδιόμελο προορτίων).

• Σέ σένα, Βηθλεέμ, θά φανερωθθ τό μεγάλο θαϋμα. Θαϋμα, ότι ό Θεός έγινε ανθρωπος, αλλά θαϋμα και ότι ό ανθρωπος γίνεται Θεός. Φαντασθθτε χρυσοχόο να ζητάη από κάποιον λίγο χώμα λέγοντάς του: «Δός μου χώμα, να στό έπιστρέψω χρυσάφι»!

Κάτι τέτοιο, και άπείρως σπουδαιότερο, έκανε ό καλός Θεός. Πήρε σάρκα από τήν Παρθένο και τήν χρύσωσε, ή μάλλον, τήν θέωσε. Γι' αυτό λέει ό ύμνογράφος: «Μορφωθείς τό καθ' ήμās και θεώσας τό πρόσλημμα».

• Μέ τή σάρκωσι πλάθεται ό Πλάστης και αναπλάθεται τό πλάσμα.

• Γίνεται ανθρωπος ό Θεός, για να γίνη Θεός ό ανθρωπος.

• Γίνεται δούλος ό Βασιλιάς, για να γίνη ό σκλάβος ανθρωπος, κληρονόμος τής Βασιλείας.

Έχει παραγίνει τό κακό

Μιλάμε για παράδοσι. Και ζοϋμε τό παράδοξο! Μιλάμε για Έκκλησία. Και ζοϋμε πανηγύρια φρικτής φιγούρας, τεράστιας σπατάλης, προκλητικού θρησκευτικού «χαβαλέ»! Μιλάμε για τιμή μαρτύρων, και ζοϋμε τή λάμψη τής πολυτέλειας άκόμα και στις λάρνακες τών πάσης φύσεως και προελεύσεως λειψάνων.

Δέν χρειάζεται να δυσκολευθθτε ψάχνοντας. Οί ιστοσελίδες εκείνες, πού έχουν αποκλειστικά και έργολαβικά αναλάβει να καλύπτουν τά λεγόμενα «πολυαρχιερατικά συλλείτουργα», ένημερώνουν ανά μία περίπου ώρα για τον πλούτο τής κενοδοξίας και φιγουρομανίας μέσα στον άγιο χώρο του θυσιαστηρίου.

• Μπορείτε να φαντασθήτε τον **Ἐσταυρωμένο** του Γολγοθά, τον Ἰησοῦ, τον Κύριο τῆς δόξης, να δορυφορῆται τῆ Μεγάλη Παρασκευή ἀπό τριάντα (30) δεσποτάδες, φανταχτερά καὶ χρυσοστόλιστα ντυμένους καὶ στεφανωμένους με περιλαμπρες μίτρες;

• Ἡ **ἅγια Τράπεζα** εἶναι ὁ Γολγοθάς. Τί δουλειά ἔχει ὁλος ὁ ἐπίσκοπικός συνωστισμός γύρω-γύρω, πού τολμοῦν μάλιστα ὠρισμένοι ἀπὸ αὐτοὺς καὶ ἀποθέτουν τίς μίτρες τους πάνω στήν ἅγια Τράπεζα; «**Στέφανον ἐξ ἀκανθῶν περιτίθεται ὁ τῶν ἀγγέλων Βασιλεύς**».

Δέν θά πρότεινε κανεὶς σέ ἐπίσκοπο σήμερα νά λειτουργῇ με ἀκάνθινο στεφάνι. Τουλάχιστον ἄς λειτουργῇ καὶ ἄς παρίσταται στό Ναό τῆς λατρευτικῆς προσευχῆς καὶ συνάξεως, ὅπως ζητεῖ τό Πνεῦμα τό Ἅγιον διὰ τοῦ ἀποστόλου Παύλου, δηλαδή, **ἀσκεπής** (Α΄ Κορ. ια΄ 5).

• Ἀρέσκονται πολλοὶ σημερινοὶ ἐπίσκοποι νά λένε, ὅτι βρίσκονται «*εἰς τύπον καὶ τόπον Χριστοῦ*», ἐπικαλοῦμενοι τόν θεοφόρο Ἰγνάτιο, χωρίς βέβαια νά μᾶς πληροφοροῦν πού καὶ γιατί λείει τό λόγος αὐτό ὁ ἀποστολικός Πατήρ.

Ἄλλ' ὡς πρὸς τόν «**τόπον**», ὠρισμένοι λησμονοῦν δύο τόπους. Ὁ ἓνας εἶναι τοῦ Μεγάλου Ἀρχιερέως μας ὁ τόπος. Εἶναι ὁ **Σταυρός**. Ὁ «κρανίου τόπος» (Ματθ. κζ΄ 33). Οὔτε σέ σταυρό ζοῦμε οἱ σημερινοὶ διάκονοί Του, οὔτε σέ σταυρό μᾶς ἔχουν ἀνεβάσει.

• Λησμονοῦν, λοιπόν, πολλοὶ σημερινοὶ διάκονοί Του (κυρίως ἐπίσκοποι) τόν «κρανίου τόπον». Ἀλλά λησμονοῦν καὶ τόν ἄλλον, τόν δικό τους τόπο.

Πότε μερικοὶ (εὐτυχῶς ὄχι ὅλοι) Μητροπολίτες παραμένουν **στόν τόπο τους**;

• Όταν διαρκῶς περιφέρονται ἀπὸ πανηγύρι σέ πανηγύρι, ἀπὸ ὀνομαστήρια σέ ὀνομαστήρια, ἀπὸ χειροτονίες σέ χειροτονίες, ἀπὸ ὑποδοχές σέ ὑποδοχές, ἀπὸ λιτανεύσεις σέ λιτανεύσεις, ἀπὸ ταξίδια σέ ταξίδια, πότε θά τοὺς μείνη καιρός γιὰ τόν τόπο τους;

• Πότε θά **ποιμάνουν** τό λαό, πού τοὺς ἐμπιστεύθηκε ὁ Κύριος;

• Πότε θά ἐργαστοῦν πνευματικά, πρὸς **οἰκοδομήν** τοῦ λαοῦ, πρὸς φύλαξιν τῶν προβάτων, ιδίως τῶν παιδιῶν καὶ τῶν νέων;

• Πότε θά κλειστοῦν στό κελλί τους πρὸς περισυλλογή καὶ **μελέτη**;

Ἄς εἰπῶμεν γιὰ τόν κακό ποιμένα λέει, ὅτι «**ἀφήσιν τὰ πρόβατα καὶ φεύγει**» (Ἰωάν. ι΄ 12). Πιστεύουμε, ὅτι δέν θέλουν οἱ ἐπίσκοποι μας νά εἶναι κακοὶ ποιμένες. Ὁ ἓνας με τόν ἄλλον παρασύρονται.

• Ἄς ἐπαναφέρῃ, λοιπόν, ἡ ἱερά Σύνοδος παλαιότερες ἐγκυκλίους γιὰ **περιορισμό** τῶν πολυαρχιερατικῶν ἐμφανίσεων.

Ἐορτάζει ἓνας ἐπίσκοπος; Ἄς παραμείνῃ με τοὺς πιστοὺς τῆς ἐπαρχίας του, νά συμπροσευχηθοῦν. Καιρός ἄλλωστε λιτότητας.

Χειροτονεῖται ἓνας διάκονος ἢ πρεσβύτερος; Ἄρκεῖ ὁ ἐπίσκοπός του. Τί χρειάζονται οἱ ἄλλοι;

Χειροτονεῖται ἓνας ἐπίσκοπος; Ἄρκοῦν τρεῖς ἢ τέσσερις ἐπίσκοποι; Γιατί πρέπει νά μαζευθοῦν τριάντα;

Ἐορτάζει ὁ πολιούχος μιᾶς πόλεως; Εὐκαιρία ὁ ἐπίσκοπος νά δῇ τό λαό του, καὶ ἀντὶ νά κάνῃ προσφωνήσεις σέ ἀρχιερεῖς, νά ἀπευθύνῃ νουθεσίες πρὸς **μετάνοια** καὶ **προκοπή** πνευματική.

ΙΩΑΝΝΗΣ ὁ ΒΑΠΤΙΣΤΗΣ

Κωδικός
01-1323

ΜΗΝΙΑΙΟ ΟΡΘΟΔΟΞΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Ἰδιοκτήτης: Σύλλογος «Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής»

Ἐπεύθυνος ἐκδόσεως: Ἰωάννης Μπότζιου
Χριστοκοπίδου 12 - 105 54 - Ἀθήνα

www.i.o.a.n.n

Τηλέφωνα: 2103212713 & 2109765440

e

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου:

Κωνστ. Σανιδᾶς, Ἰωαννίνων 6 - Μοσχάτο

Ἐτησίᾳ συνδρομῆς:

Ἐσωτερικῶ 10 €. Κύπρου 20 €.

Ἐξωτερ.: Εὐρώπης 20 €. Ἀμερικῆς: δολ. 25.

Καναδᾶ καὶ Αὐστραλίας: δολάρια 30.

Ἐπιταγές καὶ ἐπιστολές:

Περιοδικό «Βαπτιστής»

Χριστοκοπίδου 12, 105 54, Ἀθήνα.

Κατάληψις ἢ ἀνάληψις;

Ἰναγκάστηκε ὁ πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Φορτσάκης νά κλείσῃ τή Νομική Σχολή, γιά ν' ἀποφύγῃ **κατάληψι** τῆς ἐν ὄψει τῆς 17ης Νοεμβρίου. Σέ ἄλλη περίπτωσι φοιτητές προβαίνουν σέ καταλήψεις σχολῶν, διότι οἱ νέες διοικήσεις τῶν Πανεπιστημίων καθιέρωσαν, καί πολύ σωστά, **ἐλεγχο** τῶν εἰσερχομένων στόν πανεπιστημιακό χώρο, καί μάλιστα στίς πρυτανεῖες.

• Αὐτονόητα πράγματα γιά ὅλες τίς χώρες τοῦ κόσμου, κατάντησαν στή δική μας χώρα ζητούμενα καί δυσνόητα. Ὁ χώρος τῆς Παιδείας ἔχει γίνει **πολιτικό πεζοδρόμιο**, ὅπου οἱ ἀντιπολιτεύσεις τῆς κυβερνήσεως πρέπει νά δείχνουν τή γροθιά τους, ἐκμεταλλεζόμενες τήν ἀνωριμότητα καί ἐπιπολαιότητα μαθητῶν καί σπουδαστῶν.

• Αὐτονόητο, ὅτι τό σχολεῖο καί τό πανεπιστήμιο εἶναι χώροι ὄχι γιά **κατάληψι** καί κατάλυσι κάθε ἐννοιας τάξεως καί πειθαρχίας, ἀλλά γιά **ἀνάληψι** τῆς ὑψηλῆς εὐθύνης τῶν διδασκόντων καί τῆς ἱερῆς ὑποχρεώσεως τῶν διδασκομένων.

• Αὐτονόητο, ὅτι ὁ χώρος σπουδῶν ἀνήκει μόνο σέ σπουδαστές καί δέν εἶναι **καταφύγιο** κάθε ἀναρχικοῦ, κάθε ἀντιεξουσιαστή, κάθε στρατευμένου πολιτικοῦ ἰδεολόγου ἢ ἀκόμα καί τρομοκράτη, πρὸς ἀναταραχὴ καί καταστροφή.

• Πέρασέ ἡ Πατρίδα μας χρόνια πολὺ δυσκολώτερα ἀπὸ τὰ σημερινά. Χρόνια πολέμου, πείνας καί δυστυχίας. Ἡ ἐννοια ἐν τούτοις τῆς παιδείας καί τῆς μαθήσεως παρέμειναν σεβαστές. Καλλιιεργεῖτο βεβαίως τό **πατριωτικό** συναίσθημα. Τό θρανίο γινόταν προπονητήριο ἔθνικῶν ἀγῶνων καί ἡ ἀγωγή προετοίμαζε **ἥρωες**.

Ποτέ ὅμως δὲν εἶχαμε αὐτὴ τὴν κατάσταση: Ἐν ὀνόματι κάποιου **«ἀσύλου»** νά δρᾷ ἐγκληματικά ἢ ἀσυνδοσία.

• Αὐτονόητο, ὅτι τὰ σχολεῖα **ἀνοίγουν**, γιά νά λειτουργήσουν. Ὁχι, λένε οἱ κομματοκατευθυνόμενοι· τὰ σχολεῖα

ἀνοίγουν, γιά νά... κλείσουν!. Ἄστειεύεσθε; Γίνεται ἔναρξις σχολικῆς χρονιάς χωρὶς καταλήψεις;... Ὅσο γιά αἰτολογίες; Βρίσκουν ἕνα σωρό.

Κάποτε πρέπει νά σοβαρευθοῦμε.

• Νά ἀπομακρυνθοῦν τὰ **κόμματα** καί ὁ κομματισμὸς ἀπὸ τὰ σχολεῖα.

• Νά **ἀξιολογηθοῦν** ὅλοι οἱ ἐκπαιδευτικοί. Δέν μπορεῖ νά ἐμπιστεύονται οἱ γονεῖς καί ἡ Ἐκκλησία τὰ παιδιά τους σέ «δασκάλους», πού ἔχουν βέβαια κάποιο χαρτί, ἀλλά δέν διαθέτουν ἄλλοι ἦθος, ἄλλοι ἰσορροπία στό κρανίο, ἄλλοι μορφωτικό ἐπίπεδο καί ἄλλοι τὴν τεχνικὴ τῆς ἀγωγῆς.

Ρεζιλίκι - πρόκλησις - διαφθορά

Ρεζιλίκι - λένε - τῆς ἔθνικῆς ομάδας ποδοσφαίρου. Πρόκειται γιά τὸν πρῶην πλέον προπονητὴ τῆς, τὸν ἰταλὸ **Κλαῦδιο Ρανιέρι**. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του ἔφτασε στό ἔσχατο σημεῖο ἡ ἔθνικὴ μας ομάδα. Εἶναι τελευταία στόν ὄμιλό τῆς γιά τοὺς προκριματικούς τοῦ Πανευρωπαϊκοῦ κυπέλλου.

Ἐφτασε στό κατάντημα νά χάσῃ ἀπὸ τὴν ομάδα τῶν **Νήσων Φερόε**, ἐνὸς μικροῦ κρατιδίου μέ λίγες χιλιάδες κατοίκους! Καί σημείωσαν οἱ δημοσιογράφοι γιά τό 1-0, πού ἠττήθηκε ἡ ἔθνικὴ Ἑλλάδος: *«Οἱ ψαράδες κέρδισαν τοὺς πρῶην πρωταθλητὲς Εὐρώπης»*

(καί μεῖς οἱ χριστιανοὶ θυμηθήκαμε τοὺς ἄλλους ἐκείνους ψαράδες, τοὺς Δώδεκα τῆς Γαλιλαίας, πού νίκησαν πανίσχυρους θρησκευτικούς κολοσσούς, ὅπως ἡ εἰδωλολατρία τῶν Ἑλλήνων, καί ἡ στρατιωτικὴ ὑπερδύναμις τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας).

• Ἄς ἐπανέλθουμε στόν ἰταλὸ προπονητὴ. Ὅπως πάντοτε, στόν προπονητὴ φορτώθηκε ἡ εὐθύνη γιά τίς ἀλλεπάλληλες ἤττες τῆς ἔθνικῆς μας. Καί ἐπειδὴ μᾶς ἔκανε «ρεζιλί», **τόν... ἀποζημιώσαμε!** Ἐπειδὴ τὸν ἀπέλυσε ἡ ΕΠΟ (Ἑλληνικὴ Ποδοσφαιρικὴ Ὁμοσπονδία), τοῦ κατέβαλε τό ποσὸν τῶν 500.000 εὐρώ!

Καί ὁ μὲν κ. Ρανιέρι τὴ δουλειά του ἔκανε. Λένε, ὅτι τό ἴδιο παιτοῦ κάνει! Μέχρι

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ «ΒΑΠΤΙΣΤΟΥ» 2014

Κύρια άρθρα

Τι δέν ήταν ο Ιωάννης; σελ. 1. Εκκλησία - Γυναίκα, σελ. 17. Συμπάθεια - άπάθεια, σελ. 33. Η αγάπη του Τάφου, σελ. 49. Η ανάστασις των νεκρών, σελ. 65. Πρόγραμμα αγάπης, σελ. 81. Η ζωγραφιά της αγάπης, σελ. 97. Γνωρίσματα της αγάπης, σελ. 113. Πάνω από όλα ή αγάπη, σελ. 129. Το μυστήριο της χάριτος, σελ. 145. Η αγάπη έχει όρια; σελ. 161. Έλαβε δούλου μορφή, σελ. 177.

Εορτολογικά-Λειτουργικά

Φλογέρα, αλλά και σφενδόνη (Γρηγορίου Θεολόγου), σελ. 6. Επίλογος εύλογημένος (Υπαπαντής), σελ. 21. Μας πρέπει ή λευτεριά; (25 Μαρτίου), σελ. 37. Καί κατώτεροι καί ανώτεροι (των αγίων αγγέλων), σελ. 165.

Γνωριμία μέ τόν Παύλο

Β' Κορ. η' 16-19: Διακονία φιλανθρωπίας, σελ. 10. Β' Κορ. η' 20-23: Διαφάνεια στην αγαθοεργία, σελ. 26. Β' Κορ. η' 24: Ένδειξις αγάπης, σελ. 42. Β' Κορ. θ' 1-3: Εύλογημένη προσφορά, σελ. 58. Β' Κορ. θ' 4-5: Σπουδή καί εύλογία στην αγάπη, σελ. 75. Β' Κορ. θ' 6-7: Σπορά χωρίς τσιγγουριά, σελ. 90. Β' Κορ. θ' 8-10: Περίσσευμα καί έπιδότησις, σελ. 106. Β' Κορ. θ' 11-13: Εύχαριστία καί διακονία, σελ. 122. Β' Κορ. θ' 14-15: Έλεημοσύνη: Αντίδωρο στην Δωρεά, σελ. 138. Β' Κορ. ι' 1-4: Στρατιώτες Ίησού Χριστού, σελ. 154. Β' Κορ. ι' 5-6: Η έλευθερία της ύπακοης, σελ. 170. Β' Κορ. ι' 7-8: Διακονία για τόν Χριστό, σελ. 186.

Πρόσχωμεν

Η παράδοσις της θείας Κοινωνίας, σελ. 8. Όλα μέ τάξι καί προς οικοδομήν, σελ. 24. Πλήρωμα χαράς, σελ. 40. Κοσμάς ο Αιτωλός για τόν τρόπο της λατρείας, σελ. 56. Η παράδοσις των φρικτών Μυστηρίων, σελ. 73. Η εύχή της Προθέσεως, σελ. 88. Κατηχητής - ιεροκήρυκας - λειτουργιολόγος, σελ. 104. Τό θυμίαμα καί τό αντίδωρο, σελ. 120. Προς οικοδομήν, σελ. 136. Κήρυγμα για όλους, σελ. 152. Προς την αγία Αναφορά, σελ. 168. Αντιμήνσιον Χριστού ή έπιδείξεως; σελ. 184.

.....

τώρα έχει μαζέψει από άποζημιώσεις 12.000.000 ευρώ!

Ήλλ' έμεις γιατί νά του δώσουμε 500.000 ευρώ, χάρια τόν τεράστιο μισθό, πού εισέπραττε τέσσερις μήνες, όσο έμεινε κοντά μας;

- Ποιός ενέκρινε τό αρχικό ποσό των 1.500.000 ευρώ ως άποζημίωσις; Από τίνος τίς τσέπες βγαίνουν αυτά τά χρήματα; Από τίνος τσέπη όχι βέβαια του προέδρου της ΕΠΟ, αλλά από τήν τσέπη του φορολογουμένου Έλληνα!

- Γενικά ή ύπόθεσις του **ποδοσφαίρου** προκαλεί. Ύστερα μάλιστα καί από τόν ξυλοδαρμό διαιτητού της Α' έθνικης καί τόν **χουλιγκανισμό** των παραγόντων καί των όπαδών, πού επικρατούν, καί ύστερα καί από τό **μαυρο χρήμα**, πού κυλάει μαζί μέ τήν μπάλλα, είναι ανάγ-

κη νά εκκαθαρισθή τό ποδοσφαιρικό άποστημα.

Αιτία δέν είναι ο **άθλητισμός**. Αιτία είναι ο **άλητισμός**.

- Πάντοτε συνέβαιναν έκτροπές στον άθλητισμό, όταν μάλιστα τό όποιοδήποτε άθλημα τό βάζουμε πάνω από τόν Θεό καί τήν Έκκλησία. Λέει σχετικά ο ιερός Χρυσόστομος:

«Αφήνουν τήν εκκλησία καί τρέχουν μανιασμένοι στα ίπποδρόμια. Καί φωνάζουν τόσο πολύ, ώστε γεμίζει κραυγές καί βοές άτακτες όλόκληρη ή πόλις. Καί έγώ κάθομαι στο δωμάτιό μου, στο κελλί μου, καί άκούω έκρηξις φωνών, πού σείουν τόν άέρα καί μοιάζουν σαν άφρισμένα κύματα» (Ε.Π.Ε. 31,310).

- Καλή ή σωματική γυμνασία. Ήλλ' όχι καί ή **καπηλεία** της.

Πατερικά

Πώς ξέπεσε η ήρωσύνη; (Ισιδώρου Πηλουσιώτου), σελ. 39. Όχι πολυπραγμοσύνη στά ασύλληπτα (Χρυσοστόμου), σελ. 55. Ό Σταυρός, πηγή χαράς (Χρυσοστόμου), σελ. 140. Τότε και τώρα (Χρυσοστόμου), σελ. 155.

Θεολογικά

† Νικοδήμου Ἀττικῆς, Κατάθεσις ψυχῆς (ἡ διαθήκη του), σελ. 5. † Μητροπολίτου Νικοπόλεως Μελετίου, Ἡ θεραπεία τοῦ δούλου τοῦ ἑκατοντάρχου, σελ. 101. † Νικοδήμου Ἀττικῆς, Ἀντίθεση καί ἀντίφαση, σελ. 117. † Μητροπολίτου Νικοπόλεως Μελετίου, Ὁ πλούσιος νεανίσκος, σελ. 101. Πνευματικός ἡγέτης: Ἀρχιμ. Γερβάσιος Παρασκευόπουλος, σελ. 181.

Διάφορα

Τί ἦταν ὁ Ἰούδας; Φιλάργυρος ἢ ἐθνικός ἥρωας, σελ. 52. Ἡμερίδα: Οἰκογένεια καί μέλλον, σελ. 72. Ἡμερίδα: Οἰκογένεια καί μέλλον, σελ. 87. Ἐγγραφο τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος γιά τοὺς διωγμούς στή Μέση Ἀνατολή, σελ. 156.

Ἐκδημίες

Εὐλογημένος γιά τὴν εὐλογημένη Βασιλεία: † Βασίλειος Πρασσᾶς, σελ. 54. Ἰδανικός λειτουργός καί λειτουργιολόγος: † Πρωτοπρ. Κωνσταντῖνος Παπαγιάννης, σελ. 69. Εὐσεβής, πιστός μηχανικός: † Γεώργιος Τσετσώνης, σελ. 85. Καλόγηρος προστάτης τῶν πολυτέκνων: † μοναχός Νικόδημος Μπιλάλης - Διάκονος τοῦ λόγου: † μοναχός Μωϋσῆς Ἀγιορείτης - Ὑπέρτα χαρίσματα ἢ ἀγιότητα: ἀρχιμανδρίτης Γεώργιος Καψάνης, σελ. 118-119. Θεολόγος τῆς φωτιᾶς καί τῆς καρδιάς: † Νικόλαος Ματσίγγος, 149. Ἀπολογητής, ἐρμηνευτής, ἀγωνιστής: † Νικόλαος Σωτηρόπουλος, σελ. 150.

Ἐλεύθεροι σχολιασμοί

Ποῦ ἀφιερώνεται τό 2014; - Μουσεῖο καί μού-

μιες! - 55 φωτογραφίες!!! - Ἐχει δικαίωμα ὁ βοῦρκος; - Ἐνας μαῦρος, ποῦ ἦταν λευκός σελ. 13-16. — Μή συγκοινωνεῖτε! - Πατριαρχική ἱερὴ κραυγή - Ἄθεοι «ἐν κόσμῳ» ἢ καί ἐν θρόνῳ; - Ἀσεβής πρόκλησις - Μαῦροι κλέφτες μαῦρου χρήματος - Νέα ἀγιοκατάταξις, σελ. 28-32. — Γυναίκα, ὀρθόδοξη, ἑλληνίδα - Ἡ ἡρωϊνὴ νίκησε τό ταλέντο - Οἱ ἰστοσελίδες τῶν Μητροπόλεων - Προκλητικός AIDSικός! - Πῶς θά μάθουμε ἀντίστασι; σελ. 44-47. — Ἀδούλωτος ὁ Ἰωσήφ - Συσκευὶς Προκαθημένων - Κοινωνικό παντοπωλεῖο ἢ οὐράνιο ἀρτοποιεῖο; - Γαστρονομικὴ τέχνη ἢ νηστεία; σελ. 61-64. — Κυριακὴ ἡμέρα - Οὔτε ἀπιστία οὔτε εὐπιστία - Πρὸς Ἰσλαμικὴ θεολογία; - Ἀριθμοεφιάλτης, σελ. 77-80. — Ἀποστολικὸ πρότυπο - Ἄχ αὐτὲς οἱ δικαιοδοσίες! - Πρόδος καί πολιτισμός οἱ ἀμβλώσεις!!! - Ἀναβάθμισις ἢ κατάργησις; σελ. 93-96. — Πρόκλησις! Γιατί τὴν ἀνεχώμαστε; - Πατριάρχης καί Πάπας - Πνεύματα ἢ... μύθους καί ἡμίθεους; - Ἡ Ἐκκλησία ζῆ καί θά ζῆ, σελ. 109-112. — Ἡ γύμνια μέσα στοὺς Ναοὺς! - Ἡ προστυχία «στεφανωμένη» παρελαύνει - Ἄλλος βουλευτὴς γιά ὑπουργεῖο; - Ὅχι σχίσμα, σελ. 125-128. — Ἡ γύμνια μέσα στοὺς Ναοὺς! - Δύο μέτρα καί δύο σταθμά! - Λεῖπει ἢ ἀξιοπρέπεια - Φακελλάκι - μαῦρο χρῆμα! - Γιά τό χρῆμα ἢ γιά τό Χριστό; σελ. 141-144. — Πομποὶ - δέκτες - Ρατσιστικὴ ἐγκληματικὴ βία - Ἐκκλησία... μοντέλα καί φανφάρες - Παρακμακὸ φαινόμενο - Ὁ Πειραιῶς Σεραφεῖμ γιά τὸν μακαριστὸ Νικόλαο Σωτηρόπουλο - Σφάγια ἱερά γιά τὴν πίστι τοῦ Χριστοῦ, σελ. 155-160. Ἄκου σῶμα! - Καί ἡ ἀγρυπνία πρὸς ἐπίδειξι; - Παιδιά καί διαδίκτυο - Πότε θά ἀγιοποιηθοῦν οἱ μαῖες; - Τσίπρας καί Ἅγιον Ὁρος, σελ. 172-176. — Βηθλεέμ, ἐτοιμάζου - Ἐχει παραγίνει τό κακὸ - Κατάληψις ἢ ἀνάληψις; - Ρεζιλίκι - πρόκλησις - διαφθορά, σελ. 188-191.

Ἦς χριστουγεννιάτικο δῶρο

Χρυσοστομικό λεξικό - 5 τόμοι

Κάθε τόμος ἀποτελεῖται ἀπὸ 480 σελ. μεγάλου σχήματος (17 x 25). Καί οἱ πέντε παρουσιάζουν 10.000 θέματα. • Ὁ πρῶτος ἔχει θέματα ἀπὸ τὰ γράμματα Α, Β, Γ.

• Ὁ δεῦτερος ἀπὸ τὰ γράμματα Δ, Ε, Ζ, Η, Θ, Ι. • Ὁ τρίτος ἀπὸ τὰ γράμματα Κ, Λ, Μ.

• Ὁ τέταρτος ἀπὸ τὰ γράμματα Ν, Ξ, Ο, Π. • Ὁ πέμπτος ἀπὸ τὰ γράμματα Ρ, Σ, Τ, Υ, Φ, Χ, Ψ, Ω.

• Κάθε τόμος 20 €. Τηλέφ.: 2103212713 καί 2109765440.